

Vergaderjaar 2022–2023

36 313

**Wijziging van de begrotingsstaat van het
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
(XIII) voor het jaar 2023 (Derde incidentele
suppletoire begroting inzake verder vullen
gasopslag Bergermeer)**

Nr. 3

**VERSLAG HOUDENDE EEN LIJST VAN VRAGEN EN
ANTWOORDEN**

Vastgesteld 13 april 2023

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer verslag uit te brengen in de vorm van een lijst van vragen met de daarop gegeven antwoorden.

De vragen zijn op 17 maart 2023 voorgelegd aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat. Bij brief van 12 april 2023 zijn ze door de Minister van Economische Zaken en Klimaat beantwoord.

Met de vaststelling van het verslag acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
A. Mulder

De adjunct-griffier van de commissie,
Reinders

1

Is er een evaluatie gedaan over het subsidiëren van het vullen van gasopslag Bergermeer? Is dit een kosteneffectieve maatregel?

Antwoord

De maatregelen voor komend vulseizoen borduren voort op de vulmaatregelen die het kabinet vorig vulseizoen heeft genomen en kennen grotendeels dezelfde modaliteiten. De eerdere combinatie van een taak voor EBN en een subsidieregeling voor marktpartijen tijdens het vorige vulseizoen was effectief, mede door de marktontwikkelingen in de zomer: gasopslag Bergermeer was op 9 november 100% gevuld.

De kosteneffectiviteit van de maatregel is geborgd door verschillende mechanismen. Ten eerste, marktpartijen ontvangen alleen subsidie als over de gemiddelde spread (het gewogen gemiddelde prijsverschil tussen de inkoopprijs van gas gedurende de injectieperiode en de forward verkoopprijs van gas voor het eerste kwartaal 2024 tijdens de injectieperiode) negatief is.

Daarnaast is de afgedekte negatieve spread gemaximeerd en worden de dagen buiten deze bandbreedte uitgesloten in het vaststellen van subsidie. Ook is de gemiddelde negatieve spread die wordt gecompenseerd, gemaximeerd.

Omdat de Staat een bepaald prijsrisico afdekt, wordt daar ook een premie voor betaald door de marktpartijen (de garantstellingspremie). Deze is opgenomen in de berekening van de subsidie (zie ook het antwoord op vraag 6 en 8). Tot slot worden, net als vorig jaar, de beschikkingen geveild, waarbij partijen kunnen intekenen voor een bepaalde capaciteit tegen een vergoeding voor onder andere kapitaalkosten en injectieerkosten. Dit gemiddelde bod lag vorig jaar onder het vooraf vastgestelde maximale bod, waarmee er kan worden gesteld dat het een competitieve veiling was.

2

Is de optie van het nationaliseren van gasopslag Bergermeer onderzocht?

Antwoord

Vorig jaar is gekeken naar vergroting van het aandeel van EBN in het eigendom van de gasopslag Bergermeer. Omdat dit, na nadere analyse, onvoldoende toegevoegde waarde had voor vulling van de opslag in de winter van »22/23 is hiervan afgezien. Als de overheid het gebruik van beschikbare opslagcapaciteit wil stimuleren of afdwingen, vergt dit een ander type maatregel. Daarom heeft het kabinet voor de opslagjaren 2022 en 2023 besloten om een subsidieregeling open te stellen om marktpartijen te stimuleren om de geboekte opslagcapaciteit te vullen en EBN aan te wijzen om de gasopslag Bergermeer te vullen voor zover marktpartijen dat niet doen.

3

Had in plaats van deze subsidiemaatregel ook kunnen worden gekozen voor normering/verplichting?

Antwoord

Het kabinet heeft in het najaar van 2022 meerdere opties gewogen, waaronder het opleggen van een verplichting aan gasopslagbeheerders, capaciteitshouders, leveranciers aan kleinverbruikers of groot afnemers van gas. Het kabinet heeft toen gekeken naar de effectiviteit van de maatregel (in hoeverre de maatregel daadwerkelijk leidt tot gevulde gasopslagen), in hoeverre betrokken partijen in staat zijn bijbehorende financiële risico's te dragen en maatregelen uit te voeren, naar de kosten,

de uitvoerbaarheid van de maatregelen en de termijn waarop dit kan en de impact op de gasmarkt. Op basis van deze criteria heeft het kabinet toen een pakket aan vulmaatregelen voorgesteld, waaronder de subsidieregeling voor marktpartijen in Bergermeer. In de Kamerbrief van 9 december 2022 staat nader toegelicht waarom de andere opties zijn afgefallen.¹

4

In hoeverre heeft Gazprom of een bedrijf gerelateerd aan Gazprom/Rusland nog invloed op gasopslag Bergermeer?

Antwoord

Gazprom had langs twee lijnen direct of indirect invloed op de gasopslag Bergermeer. Gazprom Export LLC heeft in 2014 op grond van de tussen partijen gesloten overeenkomsten tot ca. 2043 het voor de exploitatie van een gasopslag noodzakelijke kussengas aan de gasopslag Bergermeer ter beschikking gesteld. In ruil hiervoor heeft Gazprom Export LLC in de eerste plaats het recht om gebruik te maken van 40% van de voor opslag beschikbare capaciteit. Daarnaast beschikte Gazprom Marketing and Trading Ltd. over een participatiebelang (participating interest) van 5% in het Operating Committee van de gasopslag Bergermeer. Op basis van dit participating interest kon Gazprom Marketing and Trading Ltd. meebe-slissen over een aantal onderwerpen met betrekking tot het beheer van de gasopslag Bergermeer.

Voor wat betreft het gebruiksrecht van Gazprom Export LLC ten aanzien van 40% van de opslagcapaciteit in de gasopslag Bergermeer geldt, sinds de inwerkingtreding van het tiende sanctiepakket op 26 februari 2023, dat de opslagbeheerder deze capaciteit niet aan Gazprom Export LLC ter beschikking mag stellen. Dit verbod geldt zolang de sanctiemaatregel geldt. Uw Kamer wordt in april nader over de uitvoering van dit sanctiepakket geïnformeerd in de Kamerbrief stand van zaken sanctienaleving.

Vorig vulseizoen maakte Gazprom Export LLC geen gebruik van deze ruimte en is deze ruimte op *interruptible* (afschakelbare) basis gevuld door andere marktpartijen en, voor zover zij dit niet deden, door EBN. EBN is voor komend vulseizoen wederom belast met de taak om op *interruptible* basis tot 20 TWh in gasopslag Bergermeer op te slaan, voor zover marktpartijen dat niet doen. Als gevolg van de sanctiemaatregel kan deze *interruptible* capaciteit door de capaciteithouder niet worden afgeschakeld.

Het 5% participating interest van Gazprom Marketing and Trading is eind november 2022 beëindigd. Gazprom Marketing and Trading Ltd. was een dochter van Gazprom Germania GmbH. Gazprom Germania GmbH, een kleindochter van het moederbedrijf PSJC Gazprom, is op 31 maart 2022 onder beheer van de Duitse overheid (Duitse Bundesnetzagentur) gesteld. Gazprom Germania en diens dochter Gazprom Marketing and Trading Ltd zijn vervolgens omgevormd tot Securing Energy for Europe GmbH respectievelijk Securing Energy for Europe Ltd. Op 12 november 2022 is duidelijk geworden dat de Europese Commissie toestemming verleent aan de Duitse overheid om SEFE voor 100% te nationaliseren². Eind november 2022 heeft SEFE ingestemd met het beëindigen van het stemrecht van SEFE Ltd. in het Operating Committee van de gasopslag Bergermeer.

5

¹ Kamerstuk 29 023, nr. 384

² Kamerstuk 36 045, nr. 22 en https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_6823.

Welke prikkels zijn er voor de marktpartij om zo efficiënt mogelijk gas in te kopen en voor een goede prijs te verkopen? Met andere woorden, welke incentives zijn er voor de marktpartij om zo min mogelijk subsidie te ontvangen?

Antwoord

Deze subsidie is vormgegeven om marktprikkels zo veel mogelijk in stand te houden. De marktpartijen hebben een prikkel om zo efficiënt mogelijk gas in te kopen omdat de winst van deze handelsactiviteiten toekomt aan de marktpartijen. Omdat de subsidie zo is vormgegeven dat partijen alleen subsidie ontvangen als de uitkomst van een vooraf gedefinieerde formule negatief is, zal dit niet tot subsidie leiden wanneer de marktomstandigheden dusdanig waren dat er winst kon worden gemaakt met het opslaan van gas, waarvoor de prikkel zoals eerder aangegeven zoveel mogelijk intact is gelaten.

6

Klopt het dat de subsidieregeling zo is ingericht dat de uiteindelijk uitgekeerde subsidie € 0 is, met uitzondering van de vaste opslagkosten?

Antwoord

De subsidieregeling is zo ingericht dat er alleen subsidie wordt uitgekeerd als de gemiddelde spread verminderd met de geboden afslag (die dient ter dekking van de «vaste opslagkosten») plus de garantstellingspremie, negatief is. De subsidieformule hiervoor is: totale subsidie = («gewogen gemiddelde spread» – geboden afslag + garantstellingspremie) * MWh.

De spread is het gewogen gemiddelde (negatieve) prijsverschil tussen de inkoopprijs van gas gedurende de injectieperiode en de forward verkoopprijs van gas voor het eerste kwartaal 2024 gedurende de injectieperiode.

De afslag is een parameter waar marktpartijen op kunnen bieden in de tender voor de subsidieregeling: hoe lager de geboden afslag, hoe groter de kans dat aan hen subsidie wordt verleend. En: hoe lager de afslag, hoe lager de eventuele uitgekeerde subsidie uitvalt. De maximale afslag is gebaseerd op de kosten voor het injecteren en onttrekken van gas in en uit de opslag en een inschatting van de transactie- en financieringskosten: kortom de vaste opslagkosten.

Een partij ontvangt alleen subsidie als de totale uitkomst van de subsidieformule negatief is. Dit betekent dat – ook in antwoord op vraag 8 – de vaste opslagkosten enkel worden vergoed als de «spread» negatief of een klein beetje positief was. Dit kan worden geïllustreerd aan de hand van het volgende rekenvoorbeeld:

Gemiddelde spread tijdens injectieperiode:	6,78 €/Mwh
Door aanvrager geboden afslag:	4,13 €/Mwh
Garantstellingspremie	0,8096 €/Mwh
Totaal	3,4596 €/Mwh
Uit te keren subsidie	0 €/Mwh

7

Wat is de verwachte subsidie voor de vaste opslagkosten ongeveer?

Antwoord

In de concept-subsidieregeling, die momenteel voor goedkeuring voorligt bij de Europese Commissie, is een maximale afslag van 5,85 EUR/MWh opgenomen. Dit is hoger dan vorig jaar omdat de rentestanden de

kapitaalkosten verhogen en omdat hoge energieprijzen doorwerken in hogere injectietarieven.

Zoals aangegeven komt is de afslag niet voor alle aanvragers gelijk omdat er een competitief element in de veiling zit. Door een lagere afslag te bieden nemen partijen genoeg een lagere uiteindelijk bedrag aan subsidie om meer kans te maken op een subsidieverlening.

8

Kan de subsidieregeling zo worden ingericht dat ook de vaste opslagkosten niet worden vergoed wanneer de marktpartij dusdanig veel winst maakt dat ook na aftrek van de vaste opslagkosten de marktpartij nog winst heeft gemaakt?

Antwoord

Zie antwoord vraag 6.

9

Is aan marktpartijen gevraagd of zij zonder deze subsidiemaatregel niet bereid zijn de gasopslag Bergermeer te vullen?

Antwoord

Deze subsidieregeling is, vooruitlopend op de formele internetconsultatie, informeel bij marktpartijen geconsulteerd. Marktpartijen bepalen aan de hand van de ontwikkelingen op de gasmarkt of zij gas in opslagen opslaan. Als de verkoopprijs in de winter hoger ligt dan de aankoopprijs in de zomer, is het commercieel aantrekkelijk voor marktpartijen om gas op te slaan. Zij zullen dit ook doen zonder subsidiemaatregel. Op dit moment zijn de vooruitzichten gunstiger dan vorig jaar: de spread is op dit moment positief, de gasprijs is – hoewel nog steeds relatief hoog – lager dan vorig jaar en de gasopslagen zijn bij aanvang van het aankomende vulseizoen voor een hoger percentage gevuld.

Omdat de ontwikkeling van de markt onzeker is, heeft het kabinet besloten om wederom een subsidieregeling voor het komende vulseizoen 2023 – 2024 uit te werken. De subsidieregeling geeft partijen die al capaciteit hebben geboekt bij Bergermeer immers de zekerheid dat de negatieve spread wordt afgedekt, waardoor er een prikkel is om gas op te slaan ook als de marktomstandigheden veranderen.